

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

GERMENİCA Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi

Kahramanmaraş Sütçü İmam University

The Journal of GERMENİCA Physical Education And Sports Science

**Sporcuların Pandemi Döneminde Covid – 19'a Yakalanma Kaygı Düzeylerinin
İncelenmesi**

Investigation of Athletes' Anxiety to Catch Covid-19 During Pandemic

Yazarlar / Authors

Fatih AĞDUMAN

Atatürk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon Bölümü

25240, Yakutiye / Erzurum

f.agduman@atauni.edu.tr

ORCHID ID: 0000-0002-5744-7191

Makale Türü/ Article Types: Araştırma Makalesi /Research Article

Makale Geliş Tarihi/ Date of Receipt: 28/02/2021

Makale Kabul Tarihi / Date of Acceptance: 02/03/2021

Makale Yayın Tarihi: 12/04/2021

Yayın Sezonu/Pub Date Season: Mart / March

Yıl/Year: 2 Sayı/Issue: 1 Sayfa /Page: 1-14

SPORCULARIN PANDEMİ DÖNEMİNDE COVID – 19'A YAKALANMA KAYGI DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

FATİH AĞDUMAN¹

ÖZ

Bu çalışmanın amacı spor yapan bireylerin pandemi döneminde COVID – 19'a yakalanma kaygı düzeylerinin incelenmesidir. Araştırmaya en az 1 yıl lisanslı aktif olarak spor yapan üniversite öğrencileri dâhil edilmiştir. Yaşları 18 – 29 arasında değişen katılımcıların ortalama yaşı ise 21.30 ± 3.40 olarak hesaplanmıştır. Araştırma örneklemini 155 erkek – 88 kadın olmak üzere toplam 243 sporcudan oluşmaktadır. Sporcular çevrimiçi olarak hazırlanan demografik bilgi formunu ve 16 maddeden oluşan Sporcuların Yeni Tip Koronavirüse Yakalanma Kaygısı Ölçeği'ni (SYTKYKÖ) yanıtlamıştır. Katılımcılar cinsiyet, branşın yapıldığı mekân (açık – kapalı), branşın doğası (temaslı – temassız) ve spor türlerine (bireysel – takım) göre sınıflandırılarak SYTKYKÖ'ne verilen yanıtlar analiz edilmiştir. Araştırmada kapalı alanda spor yapanların COVID – 19'a yakalanma bireysel kaygı ve toplam kaygı düzeylerinin açık alanda spor yapan sporcularından daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır ($p < .05$). Temaslı sporlarla ilgilenenlerin ise aynı şekilde COVID – 19'a yakalanma bireysel kaygı ve toplam kaygı düzeyleri temassız spor yapan sporcularından daha yüksek çıkmıştır ($p < .01$). Araştırmada takım sporlarıyla ilgilenen sporcuların COVID – 19'a yakalanma bireysel, sosyalleşme ve toplam kaygı düzeyinin bireysel sporlarla uğraşan sporcularından daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p < .01$).

Anahtar Kelimeler: Coronavirus, korku, salgın, lisanslı sporcu

INVESTIGATION OF ATHLETES' ANXIETY TO CATCH COVID-19 DURING PANDEMIC

ABSTRACT

The aim of this study is to examine COVID-19 transmission anxiety levels of athletes during the pandemic. Individuals with license for at least 1 year and actively engaged in sports were included in the study. Participants' ages ranged from 18 to 29, and average age was calculated as 21.30 ± 3.40 . The research sample consists of a total of 243 athletes, 155 men and 88 women. The athletes answered the online demographic information form and the Athlete's Anxiety to Catch the Novel Coronavirus (Covid-19) Scale (AACNCS) consisting of 16 items. Participants were classified according to gender, the place where the sport is performed (indoor and outdoor), nature of the sport (contact and non-contact) and type of sport (individual and team), and the responses to AACNCS were analyzed. In the study, it was concluded that the individual anxiety and total anxiety to catch the COVID – 19 levels of indoor sport performers are higher than outdoor sport performers ($p < .05$). Individual and total anxiety to catch the COVID – 19 levels of contact sport athletes are higher than non-contact sport athletes ($p < .01$). The individual, socialization and total anxiety to catch the COVID – 19 levels of the athletes interested in team sports were higher than the athletes dealing with individual sports ($p < .01$).

Keywords: coronavirus, fear, licensed athlete, pandemic

¹ Atatürk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon Bölümü

GİRİŞ VE AMAÇ

Şiddetli akut solunum yolu enfeksiyonu olarak tanımlanan Yeni Tip Korona Virüs (COVID – 19) hastalığı 2019'un son aylarında Çin'in Wuhan şehrinde görüldükten sonra bütün dünyayı etkisi altına almıştır (Santi ve ark., 2020). Solunum yolundan damlacıklar vasıtasıyla bulaşan COVID – 19'da kuluçka süresi virüse maruz kaldıktan sonraki 14 gün olmakla birlikte vakaların % 95'i maruziyetten sonraki 5 günde ortaya çıkmaktadır (Bai ve ark., 2020). En yaygın semptomlar arasında ateş (% 89), kuru öksürük (% 68), yorgunluk (% 38), boğaz ağrısı, miyalji ve baş ağrısı bulunur (Alhazzani ve ark., 2019). Hastalığın yayılması Dünya Sağlık Örgütü'nün acil durum ilan etmesine sebep olmuştur (Clarkson, Culvin, Pope, & Parry, 2020). Ülkeler sınırlarını kapatma tedbirlerinin yanı sıra sağlık ve hizmet sektörleri dışındaki sektörler de kısmi veya tam kapanma uygulamak zorunda kalmıştır. Spor endüstrisi de COVID – 19 salgınından dolayı büyük yara alan sektörlerin başında gelmektedir.

Salgının halk sağlığı ve finansal etkilerinin spor endüstrisini hem kısa hem de uzun vadede etkileyeceği tahmin edilmektedir (Goodell, 2020). Spor dünyasını etkileyen salgın yüzünden ulusal ve uluslararası spor müsabakaları askıya alınmış veya bir yıl ertelenmiştir (Gallego, Nishiura, Sah, & Rodriguez-Morales, 2020). Bu durumun sonucu olarak medya, ürün ve hizmet satışı yapan kuruluşlar, bilet ve yayın geliri olan spor kulüpleri ve büyük spor organizasyonları düzenleyen federasyon / birlikler önemli miktarda gelir kaybı yaşamıştır (Evans et al., 2020). Spor organizasyonlarının sekteye uğraması sonucu çalışma ve sosyal ortamlardan uzak kalan sporcular bu süreçten olumsuz etkilenenlerin başında gelmektedir (Costa ve ark., 2020). Gelişim açısından bakıldığında COVID – 19, sporcuların daha iyi performans gösterme çabasını engelleyen bir faktör olarak değerlendirilmektedir (Stambulova, Schinke, Lavalley, & Wylleman, 2020). Salgın sırasında sporcular antrenman yapamadıkları için çok sınırlı imkânlarla ev ortamında kısmen aktif kalmaya çalışmıştır (Tosdahl & Asif, 2020). Sporcuların müsabakalar için hazırlık yapma imkânlarını kısıtlamayla birlikte, mevcut koşullar ve zorunlu fiziksel izolasyonun sporcuların psikolojik sağlığını da olumsuz yönde etkilemesi muhtemeldir (Santi ve ark., 2020). Bir sistematik derleme çalışmasında COVID – 19 salgınının genel popülasyonda kaygı görülme sıklığını % 33 oranında arttırdığı belirtilmiştir (Luo, Guo, Yu, & Wang, 2020). Sporda müsabaka ve antrenman ortamlarında antrenör, yönetici, hakem ve diğer sporcularla zaman zaman yakın

mesafeden fiziksel etkileşim gerçekleştiğinden sporcuların virüse yakalanma kaygısının arttığı söylenebilir.

Ölümlerle sonuçlanan etkilere sahip COVID – 19 salgını dünyada herkes tarafından son derece önemli bir kaygı sebebi olarak görülmektedir (Tekin, 2020). Kaygı sözcüğü Türkçe’de “üzüntü, endişe duyulan düşünce, gam” anlamına gelmektedir (TDK). Genel olarak gerginlik durumunda ortaya çıkan kaygı, bireyin kendini güvende hissetmediği durumlara karşı tepki olarak ortaya koyduğu doğal bir savunma mekanizmasıdır (Öz, 2004). Pandemi sürecinde insan sağlığıyla ilgili artış gösteren depresyon, temizlikle ilgili takıntılı davranışlar, sosyal kısıtlamalar ve kaygı düzeyleri bu sürecin son derece önemli psikolojik sonuçlara sebep olduğunun en önemli göstergelerindedir (Bozkurt, Zeybek, & Aşkın, 2020). Sağlıkla ilgili kaygı durumu, sıradan bedensel semptomların birey tarafından yanlış değerlendirilerek aşırı endişe ve korkunun ortaya çıkması olarak ifade edilebilir (Aydemir, Kırpınar, Tülay, Uykur, & Cengisiz, 2013). Dünya’da COVID – 19 sebebiyle hayatını kaybedenler arasında faal sporcuların da bulunması (Meijer & Webster, 2020) sporcularda kaygı düzeyini yükselten sebeplerin başında gelmektedir. Medyada COVID – 19 hakkında yayılan asılsız bilgilerin artması bütün insanlarda daha fazla endişe uyandıran faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır (Egunjobi, 2020). Bu sebeple sporcular sosyal hayata çok fazla entegre olmamayı, antrenman veya müsabakalara katılmamayı tercih edebilir. Spor alanında pandemiyle ilgili egzersiz kapasitesi (Ong ve ark., 2004), miyokardit (Phelan ve ark., 2020; Raukar & Cooper, 2020; Vio, Zorzi, & Corrado, 2020), sedanterizm (Narici ve ark., 2020), yönetim (Ratten, 2020), egzersiz (Türktemiz, Bayraktar, Çobanoğlu, & Nalbant), korku (Çifçi & Demir) ve elit sporcularda kaygı (Yıldız, 2020) konuları bazı araştırmacılar tarafından incelenmiştir ancak lisanslı spor yapan ve elit düzeyde olmayan sporcuların COVID – 19’a yakalanma kaygısını inceleyen çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmanın amacı, lisanslı sporcuların farklı değişkenlere göre COVID – 19’a yakalanma kaygısının incelenmesidir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışma sporcuların pandemi döneminde bulaşıcı hastalığa yakalanma kaygı düzeylerini saptamayı amaçladığından tarama modelindedir. Tarama modeli, örneklem grubu üzerinde yapılan çalışmalar vasıtasıyla evrendeki genel eğilim veya tutumu sayısal olarak saptamaya çalışan bir modeldir (Creswell, 2014).

Katılımcılar

Çalışmaya lisanslı olarak spor yapan Atatürk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri gönüllü olarak dâhil olmuştur. İlk olarak lisanslı sporcuları tespit etmek için Google Forms'ta düzenlenen tek maddelik çevrimiçi anket (Lisanslı spor yapıyor musunuz?) Spor Bilimleri Fakültesi Öğrenci Bilgi Sistemi (OBS) aracılığıyla tüm fakülte öğrencilerine gönderilmiştir. Atatürk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Etik Kurulu'nun 25.01.2021 tarihli E.2100023712 sayılı Etik Kurul onayından sonra araştırma süreci başlamıştır.

Anketi yanıtlayan 421 öğrenci arasından lisanslı spor yaptığını beyan ederek araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen 155 (% 63.8) erkek, 88 (% 36.2) kadın olmak üzere toplam 243 sporcu çalışmaya dâhil edilmiştir. Yaşları 18 – 29 arasında değişen katılımcıların ortalama yaşı ise 21.30 ± 3.40 olarak hesaplanmıştır. Çalışmaya atletizm, buz hokeyi, curling, dağcılık, futbol, hentbol, kayak ve voleybol branşlarında en az bir yıllık sporcu lisansına sahip bireyler katılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak iki ayrı bölümden oluşan form kullanılmıştır. Çevrimiçi formun İlk bölümünde sporcuların kişisel bilgilerini toplama amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan “Demografik Bilgi Formu”, İkinci bölümünde ise sporcuların COVID – 19'a yakalanma kaygılarını ölçmek amacıyla Demir ve ark. (Tekkurşun Demir, Cicioğlu, & İlhan, 2020) tarafından 2020 yılında geliştirilen “Sporcuların Yeni Tip Koronavirüse Yakalanma Kaygısı Ölçeği” kullanılmıştır.

Ölçekte kullanılan 16 madde Bireysel Kaygı (BK) ve Sosyalleşme Kaygısı (SK) adında iki alt boyutu ölçmektedir. Ölçeğin ilk 11 maddesi Bireysel Kaygı, son beş maddesi ise Sosyalleşme Kaygısı alt boyutuna aittir. Beşli Likert formatında uygulanan maddeler “1 – Hiç Katılmıyorum”, “2 – Katılmıyorum”, “3 – Kararsızım”, “4 – Katılıyorum” ve “5 – Tamamen Katılıyorum” şeklinde derecelendirilmiştir. Bireysel Kaygı alt boyutundaki ikinci madde olumsuz anlamı olduğu için ters kodlanmıştır. Ölçekteki alt boyutlar toplam puan üzerinden hesaplandığı için Bireysel Kaygı (BK) alt boyutundan alınabilecek puanlar 11 – 55, Sosyalleşme Kaygısı (SK) alt boyutundan alınabilecek puanlar ise 5 – 25 aralığındadır. Ölçeğin toplam puanı da ayrıca değerlendirilebildiği için ölçeğin genelinden alınabilecek puanlar 16 – 80 aralığında değişmektedir.

Orijinal ölçek geliştirme çalışmasında geçerliğin belirlenmesi için yapılan Açıklayıcı Faktör Analizi sonuçlarına göre SYTKYKÖ toplam varyansın 57.8'ini açıklamaktadır. İlk faktör olan Bireysel Kaygı (BK) toplam varyansın % 47.15'ini, ikinci faktör Sosyalleşme Kaygısı (SK) ise toplam varyansın % 10.65'ini açıklamıştır. Ölçek güvenilirliğini test etmek için yapılan Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı ölçeğin toplam puanı için .92, Bireysel Kaygı faktörü için .90 ve Sosyalleşme Kaygısı alt boyutu için ise .84 olarak hesaplanmıştır. Araştırmacının uyguladığı örneklem için ise bu değerler toplam puan için .89, Bireysel Kaygı alt boyutu için .85 ve Sosyalleşme Kaygısı alt boyutu için .83 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Katılımcılara ait veriler Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 24 yazılımıyla analiz edilmiştir. Ölçek toplam puanı, Bireysel Kaygı ve Sosyalleşme Kaygısı toplam puanı Skewness – Kurtosis (çarpıklık – basıklık) değerleri incelenerek verilerin normal dağılımı test edilmiştir. Yukarıda belirtilen değişkenlerle ilgili bilgiler Tablo 1’de verilmiştir. Tabachnick ve Fidell’e (Tabachnick, Fidell, & Ullman, 2007) göre çarpıklık ve basıklık değerlerinin $-1.5 / +1.5$ arasında olması verilerin normal dağıldığı anlamına gelmektedir. Yapılan analizler sonucunda bütün verilerin normal dağıldığı tespit edildikten sonra hipotez testleri için parametrik testler kullanılmıştır. Araştırmada test edilen hipotezlerin tamamında bağımsız değişkenler iki kategoriye sahip olduğu için analizlerde parametrik testlerden bağımsız örneklem *t – testi* kullanılmıştır. Hipotez testlerinde anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak alınmıştır.

Tablo 1. Verilere ait Skewness – Kurtosis değerleri

Değişken	Skewness	Kurtosis
Ölçek toplam puanı	.422	.322
Bireysel Kaygı puanı	-.443	.304
Sosyalleşme Kaygısı puanı	-.719	.477

BULGULAR

Lisanslı sporcuların pandemi sürecinde COVID – 19’a yakalanma kaygısının incelenmesi amacıyla yapılan araştırmada elde edilen bulgular tablolar şeklinde sunulmaktadır.

Tablo 2. Araştırmaya katılan sporculara ait demografik bilgiler (n:243)

Değişkenler		f	%
Cinsiyet	Erkek	155	63,8
	Kadın	88	36,2
Sporun yapıldığı mekân	Açık alan	109	44,9
	Kapalı alan	134	55,1
Sporun doğası	Temaslı	137	56,4
	Temassız	106	43,6
Spor türü	Bireysel	90	37,0
	Takım	153	63,0

Araştırmaya katılan 243 kişinin cinsiyete göre dağılımları incelendiğinde sporcuların % 63.8’i erkek % 36.2’sinin kadın olduğu görülmektedir. Açık alan sporlarıyla ilgilenen sporcuların oranı % 44.9 iken, kapalı alanda spor yapanların oranı %55.1 hesaplanmıştır. Sporlar doğası gereği temaslı ve temassız olarak sınıflandırıldığında ise temaslı spor yapan bireyler % 56.4, temassız spor yapan bireyler ise % 43.6 oranındadır. Spor türü olarak iki ayrı kategoriye ayrılan branşlarda bireysel sporlarla ilgilenenlerin oranı % 37 iken, takım sporlarıyla ilgilenen kişilerin oranı % 63’tür.

Tablo 3. Katılımcıların cinsiyetlerine göre ölçeklerden aldığı puanların karşılaştırılması (n:243)

Değişken	Cinsiyet	n	X	ss	t	p
Bireysel Kaygı	Erkek	155	38.90	7.73	-.492	.623
	Kadın	88	39.38	6.63		
Sosyalleşme Kaygısı	Erkek	155	16.90	4.46	-.010	.992
	Kadın	88	16.90	3.98		
Toplam Kaygı	Erkek	155	55.80	11.00	-.350	.727
	Kadın	88	56.29	9.43		

Katılımcıların cinsiyetlerine göre ölçek puanları değerlendirildiğinde kadınlarda COVID – 19'a yakalanma bireysel kaygı puanının 39.38 ± 6.63 , erkeklerde ise 38.90 ± 7.73 olduğu görülmüştür. Sosyalleşme kaygısı puanları ise kadınlarda 16.90 ± 3.98 , erkeklerde 16.90 ± 4.46 olarak gözlemlenmiştir. Katılımcıların COVID – 19 toplam kaygı puanlarına bakıldığında kadınlarda 56.29 ± 9.43 , erkeklerde 55.80 ± 11.00 olduğu görülmektedir. Cinsiyetler açısından COVID – 19'a yakalanmayla ilgili bireysel, sosyalleşme ve toplam kaygı puanları arasında istatistiki düzeyde anlamlı derecede farklılık olmadığı gözlemlenmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların yaptıkları sporun mekânsal özelliğine göre ölçeklerden aldığı puanların karşılaştırılması (n:243)

Değişken	Mekân	n	X	ss	t	p
Bireysel Kaygı	Açık	109	37.42	5.73	-3.350	.001**
	Kapalı	134	40.43	8.20		
Sosyalleşme Kaygısı	Açık	109	16.82	4.04	-.291	.772
	Kapalı	134	16.98	4.49		
Toplam Kaygı	Açık	109	54.24	8.68	-2.439	.015*
	Kapalı	134	57.40	11.53		

* p < .05 – ** p < .01

Araştırmaya katılan bireylerin yaptıkları sporun mekânsal özelliğine göre ölçek puanlarına bakıldığında açık alan branş sporcuları için COVID – 19 bireysel kaygı puanının 37.42 ± 5.73 , kapalı alan branş sporcuları için ise 40.43 ± 8.20 olduğu görülmüştür. Sosyalleşme kaygısı puanları açık alan branş sporcularında 16.82 ± 4.04 , kapalı alan branş sporcularında 16.98 ± 4.49 olarak gözlemlenmiştir. Katılımcıların COVID – 19'a yakalanma toplam kaygı puanlarına bakıldığında açık alan branş sporcularında 54.24 ± 8.68 , kapalı alan branş sporcularında ise 57.40 ± 11.53 olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre açık alanda spor yapanların COVID – 19 bireysel kaygısı kapalı alanda spor yapanlara göre istatistiki olarak anlamlı düzeyde daha düşüktür (p<01). İki grubun sosyalleşme kaygı puanları arasında istatistiki düzeyde anlamlı fark gözlenmemiştir. Katılımcılar COVID – 19'a yakalanma toplam kaygı puanları açısından değerlendirildiğinde ise bireysel kaygı değişkenine benzer şekilde açık alanda spor yapanların COVID – 19'a yakalanma kaygısının istatistiki olarak anlamlı derecede daha az olduğu görülmüştür (p<05).

Tablo 5. Katılımcıların yaptıkları sporun mekânsal özelliğine göre ölçeklerden aldığı puanların karşılaştırılması (n:243)

Değişken	Sporun Doğası	n	X	ss	t	p
Bireysel Kaygı	Temaslı	137	40.39	7.69	3.288	.001**
	Temassız	106	37.39	6.52		
Sosyalleşme Kaygısı	Temaslı	137	17.20	4.56	1.206	.229
	Temassız	106	16.53	3.90		
Toplam Kaygı	Temaslı	137	57.59	11.09	2.751	.006**
	Temassız	106	53.92	9.20		

** p < .01

Katılımcıların spor branşlarında temas olup olmadığı dikkate alınarak ölçek puanlarına bakıldığında temaslı sporcularla ilgilenen sporcuların COVID – 19 bireysel kaygı puanının 40.39 ± 7.69 , temassız sporlarla ilgilenenler için ise 37.39 ± 6.52 olduğu görülmüştür. Sosyalleşme kaygısı puanları temaslı sporlarla ilgilenenlerde 17.20 ± 4.56 , temassız sporlarla ilgilenenlerde 16.53 ± 3.90 olarak gözlemlenmiştir. Katılımcıların COVID – 19'a yakalanma toplam kaygı puanlarına bakıldığında temaslı sporlarda 57.59 ± 11.09 , temassız sporlarda ise 53.92 ± 9.20 olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre temaslı spor branşlarıyla ilgilenen bireylerin COVID – 19 bireysel kaygısı temassız sporlarla ilgilenenlerden istatistiki olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir ($p<01$). İki grubun sosyalleşme kaygı puanları arasında istatistiki düzeyde anlamlı fark gözlenmemiştir. Sporcu grupları COVID – 19'a yakalanma toplam kaygı puanları açısından karşılaştırıldığında temaslı spor yapanların COVID – 19'a yakalanma kaygısının istatistiki olarak anlamlı derecede daha yüksek olduğu görülmüştür ($p<01$).

Tablo 6. Katılımcıların yaptıkları spor türüne göre ölçeklerden aldığı puanların karşılaştırılması (n:243)

Değişken	Spor türü	n	X	ss	t	p
Bireysel Kaygı	Bireysel	90	37.13	6.53	-3.228	.001**
	Takım	153	40.22	7.57		
Sosyalleşme Kaygısı	Bireysel	90	15.88	4.06	-2.908	.004**
	Takım	153	17.51	4.32		
Toplam Kaygı	Bireysel	90	53.01	9.01	-3.478	.001**
	Takım	153	57.57	10.86		

** p < .01

Spor branşları türlerine göre bireysel ve takım sporu olarak kategorilendirildiğinde; bireysel spor yapanların bireysel, sosyalleşme ve toplam kaygı puanları sırasıyla 37.13 ± 6.53 , 15.88 ± 4.06 ve 53.01 ± 9.01 olarak gözlemlenmiştir. Takım sporlarıyla ilgilenen sporcuların bireysel, sosyalleşme ve toplam kaygı puanları ise sırasıyla 40.22 ± 7.57 , 17.51 ± 4.32 ve 57.57 ± 10.86 şeklindedir. Tablo 6'dan anlaşılacağı üzere bireysel sporlarla ilgilenen sporcuların her üç kaygı puan ortalaması da takım sporlarıyla ilgilenen bireylerden istatistiki olarak anlamlı derecede düşüktür ($p<01$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırma, lisanslı sporcuların pandemi sürecinde COVID – 19'a yakalanma kaygısının farklı değişkenler açısından değerlendirme amacıyla yapılmıştır. Çalışmada cinsiyet kategorilerine göre kadın ve erkek sporcuların COVID – 19'a yakalanma kaygısı açısından bireysel, sosyal ve toplam kaygı puanları arasında fark olmadığı ortaya çıkmıştır ($p>05$). Literatürde bazı araştırmalarda kadın sporcuların COVID – 19'a yakalanma kaygı düzeylerinin erkek sporculardan daha yüksek olduğu belirtilmektedir (Gümüşgöl, Ersoy, & Gümüşgöl; Türktemiz ve ark.). Kadınların genel kaygı düzeylerinin erkeklere oranla daha yüksek olduğu birçok araştırmada rapor edilmiştir (Çölgeçen & Çölgeçen, 2020; Göksu & Kumcağız, 2020) ancak bu durumun ölüm gibi son derece ciddi bir şekilde sonuçlanma ihtimali olan COVID – 19'a yakalanma kaygısıyla karıştırılmaması gerekmektedir. Zhang ve ark. (Zhang et al., 2020) sağlık çalışanlarının kaygı ve depresyon düzeyini araştırdığı çalışmada cinsiyetler arasında farklılık olmadığı tespit edilmiştir . Türkiye'de görülen vaka oranlarının kadınlarda % 49, erkeklerde ise % 51 olması (Global, 2020) araştırma sonuçlarının mevcut genel durumu yansıtması şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmanın diğer sonucu ise, kapalı alanda spor yapan bireylerin COVID – 19'a yakalanma kaygı düzeylerinin açık alanda spor yapanlara göre daha yüksek olmasıdır. Kapalı alanda yapılan aktivitelere kıyasla nispeten daha düşük enfeksiyon riskine sahip olan açık hava etkinliklerine katılan çok sayıda insan olduğuna dair raporlar vardır (akt. Kim, Cho, & Park, 2020). Salgın sürecinde bireylerde kapalı ortamlarda daha fazla vakit geçirmenin sonucu olarak psikolojik problemler yaşama riski arttığı için, aktif kalmak isteyen insanların dağ yürüyüşü ve kampçılık gibi açık alan etkinliklerini tercih etmesi (Kang & Ban, 2020), kapalı alanda daha fazla COVID – 19'a yakalanma kaygısı hisseden sporcuların görüşlerini doğrulamaktadır. Virüsün açık havada daha az bulaşma riski olması sebebiyle (Khosronejad

ve ark., 2020) açık alanda spor yapan bireylerin COVID – 19'a yakalanma kaygı düzeyinin daha düşük olması bu verilerle örtüşmektedir.

Bu çalışmada fiziksel temaslı sporlarla ilgilenen sporcuların COVID – 19'a yakalanma kaygı düzeyinin fiziksel temas olmayan branş sporcularından yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Salgının insanların birbirleriyle yakın temasta bulunmaları sonucunda çok daha hızlı yayıldığı dikkate alındığında temaslı branşlarla ilgilenen sporcuların daha fazla kaygı duyması anlaşılabilir bir durumdur. Ayrıca sosyal mesafe gibi COVID – 19 salgınına hafifletme önlemlerinin yaygın olması ve insanların kişilerarası ilişkiler konusunda daha dikkatli davranması (Kim & Cho, 2020) bu kaygıyı açıklayan gerekçelerden biri olabilir. Pandemi döneminde Kore'de insanların egzersiz ve sporla ilgili temas gerektirmeyen rekreatif etkinlikler olarak sanal gerçeklik veya evde yalnız başına yapılan sportif aktiviteleri daha fazla tercih ederek (Kim ve ark., 2020) temastan kaçınması mevcut araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

Araştırmada bireysel sporlarla ilgilenen sporcuların COVID – 19'a yakalanma kaygısı takım sporlarıyla uğraşan sporculardan anlamlı düzeyde düşük çıkmıştır. Yıldız'ın 2020 yılında elit sporcular üzerinde aynı ölçüm aracıyla yapmış olduğu çalışma sonucunda bireysel sporlarla ilgilenen sporcuların COVID – 19'a yakalanma bireysel kaygısının takım sporlarıyla ilgilenenlerden daha yüksek olduğu belirtilmiştir (Yıldız, 2020). Bu araştırmanın sonucu yapılan çalışma sonucuyla çelişmektedir. Elit sporcular bireysel de olsa genel olarak profesyonel bir ekiple (masör, fizyoterapist, doktor, mentör, yardımcı antrenör) birlikte çalıştığı için antrenman ve müsabaka ortamları takım sporlarından farksız olmaktadır. Mevcut çalışmada genel olarak profesyonel ekiple çalışmayan lisanslı spor yapan katılımcıların COVID – 19'a yakalanma kaygı düzeyi değerlendirilmiştir. Elit düzeydeki bireysel sporcuların kaygısının daha yüksek olması bu sporcuların kalabalık bir destek ekibiyle çalışmasından kaynaklanabilir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Lisanslı sporcuların pandemi sürecinde COVID – 19'a yakalanma kaygısının farklı değişkenler açısından değerlendirmesi amacıyla yapılan çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

- Cinsiyete göre kadın ve erkek sporcuların COVID – 19'a yakalanma kaygısı açısından bireysel, sosyal ve toplam kaygı puanları arasında fark yoktur.

- Kapalı alanda spor yapan bireylerin COVID – 19’a yakalanma kaygı düzeyleri açık alanda spor yapanlara göre daha fazladır.
- Fiziksel temas gerektiren sporlarla ilgilenen bireylerin COVID – 19’a yakalanma kaygı düzeyi fiziksel temas olmayan branş sporcularından daha fazladır.
- Bireysel sporlarla ilgilenen sporcuların COVID – 19’a yakalanma kaygısı takım sporlarıyla uğraşan sporculardan daha azdır.

Mevcut araştırma konusuyla ilgili gelecekte yapılması planlanan çalışmalarda COVID – 19’a yakalanma kaygısı yaş, pandemi öncesi – sonrası haftalık antrenman sayısı ve spor yaşı değişkenlerine göre değerlendirilebilir.

KAYNAKLAR

- Alhazzani, W., Møller, M., Arabi, Y., Loeb, M., Gong, M., & Fan, E. & Du, B.(2020). Surviving Sepsis Campaign: guidelines on the management of critically ill adults with Coronavirus Disease 2019 (COVID-19). *Intensive care medicine*, 1-34.
- Aydemir, Ö., Kirpınar, I., Tülay, S., Uykur, B., & Cengiz, C. (2013). Reliability and validity of the Turkish version of the health anxiety inventory. *Nöro Psikiyatri Arşivi*, 50(4), 325.
- Bai, Y., Yao, L., Wei, T., Tian, F., Jin, D.-Y., Chen, L., & Wang, M. (2020). Presumed asymptomatic carrier transmission of COVID-19. *Jama*, 323(14), 1406-1407.
- Bozkurt, Y., Zeybek, Z., & Aşkın, R. (2020). Covid-19 pandemisi: Psikolojik etkileri ve terapötik müdahaleler. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(37), 304-318.
- Clarkson, B. G., Culvin, A., Pope, S., & Parry, K. D. (2020). Covid-19: Reflections on threat and uncertainty for the future of elite women’s football in England. *Managing Sport and Leisure*, 1-12.
- Costa, S., Santi, G., di Fronso, S., Montesano, C., Di Gruttola, F., Ciofi, E. G., . . . Bertollo, M. (2020). Athletes and adversities: athletic identity and emotional regulation in time of COVID-19. *Sport Sciences for Health*, 16(4), 609-618.
- Creswell, J. W. (2014). Araştırma deseni. *Çev. M. Bursal*.(ss. 155-183). Ankara: Eğiten Kitap.
- Çifçi, F., & Demir, A. COVID-19 Pandemisinde Türk Profesyonel Futbolcuların COVID-19 Korkusu ve Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 2(Özel Sayı 1), 26-38.
- Çölgeçen, Y., & Çölgeçen, H. (2020). Covid-19 Pandemisine Bağlı Yaşanan Kaygı Düzeylerinin Değerlendirilmesi: Türkiye Örneği. *Electronic Turkish Studies*, 15(4).
- Egunjobi, J. P. (2020). The Perception of Covid-19 as a Fear Factor in the Preparation for the Pandemic Aftermath. *Nairobi: Researchgate*, 10.
- Evans, A. B., Blackwell, J., Dolan, P., Fahlén, J., Hoekman, R., Lenneis, V., Wilcock, L. (2020). Sport in the face of the COVID-19 pandemic: towards an agenda for research in the sociology of sport. In: Taylor & Francis.
- Gallego, V., Nishiura, H., Sah, R., & Rodriguez-Morales, A. J. (2020). The COVID-19 outbreak and implications for the Tokyo 2020 Summer Olympic Games. *Travel medicine and infectious disease*.
- Global, H. (2020). COVID - 19 cases. Retrieved from <https://globalhealth5050.org/the-sex-gender-and-covid-19-project/the-data-tracker/?explore=variable&variable=Confirmed+cases> (Erişim tarihi 25.02.2021).
- Goodell, J. W. (2020). COVID-19 and finance: Agendas for future research. *Finance Research Letters*, 35, 101512.

- Göksu, Ö., & Kumcağız, H. (2020). Covid-19 Salgınında Bireylerde Algılanan Stres Düzeyi ve Kaygı Düzeyleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(4).
- Gümüştül, C., Ersoy, A., & Gümüştül, O. Amatör ve Profesyonel Sporcuların Yeni Tip Koronavirüse (Covid-19) Yakalanma Kaygılarının İncelenmesi-Yönetmel Karar Boyutu.
- Khosronejad, A., Santoni, C., Flora, K., Zhang, Z., Kang, S., Payabvash, S., & Sotiropoulos, F. (2020). Fluid dynamics simulations show that facial masks can suppress the spread of COVID-19 in indoor environments. *AIP Advances*, 10(12), 125109.
- Kang, S., and Ban, J. (2020). [Daily Life Changes Due to COVID-19] Hiking Alone or in Twos. *Maeil Economy*. Available online at: <https://www.mk.co.kr/news/economy/view/2020/04/403067/> (Erişim tarihi 25.02.2021).
- Kim, Y.-J., & Cho, J.-H. (2020). Correlation between preventive health behaviors and psycho-social health based on the leisure activities of South Koreans in the COVID-19 crisis. *International journal of environmental research and public health*, 17(11), 4066.
- Kim, Y.-J., Cho, J.-H., & Park, Y.-J. (2020). Leisure Sports Participants' Engagement in Preventive Health Behaviors and Their Experience of Constraints on Performing Leisure Activities During the COVID-19 Pandemic. *Frontiers in Psychology*, 11, 3392.
- Luo, M., Guo, L., Yu, M., & Wang, H. (2020). The psychological and mental impact of coronavirus disease 2019 (COVID-19) on medical staff and general public—A systematic review and meta-analysis. *Psychiatry research*, 113190.
- Meijer, A., & Webster, C. W. R. (2020). The COVID-19-crisis and the information polity: An overview of responses and discussions in twenty-one countries from six continents. *Information Polity*(Preprint), 1-32.
- Narici, M., De Vito, G., Franchi, M., Paoli, A., Moro, T., Marcolin, G., . . . Biolo, G. (2020). Impact of sedentarism due to the COVID-19 home confinement on neuromuscular, cardiovascular and metabolic health: Physiological and pathophysiological implications and recommendations for physical and nutritional countermeasures. *European journal of sport science*, 1-22.
- Ong, K. C., Ng, A.-K., Lee, L.-U., Kaw, G., Kwek, S. K., Leow, M.-S., & Earnest, A. (2004). Pulmonary function and exercise capacity in survivors of severe acute respiratory syndrome. *European Respiratory Journal*, 24(3), 436-442.
- Öz, F. (2004). *Sağlık alanında temel kavramlar: İmaj*.
- Phelan, D., Kim, J. H., Elliott, M. D., Wasfy, M. M., Cremer, P., Johri, A. M., . . . Martinez, M. W. (2020). Screening of Potential Cardiac Involvement in Competitive Athletes Recovering from COVID-19: An Expert Consensus Statement. *JACC: Cardiovascular Imaging*.
- Ratten, V. (2020). Coronavirus disease (COVID-19) and sport entrepreneurship. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*.
- Raukar, N. P., & Cooper, L. T. (2020). Implications of SARS-CoV-2-associated myocarditis in the medical evaluation of athletes. *Sports Health*, 1941738120974747.
- Santi, G., Quartiroli, A., Costa, S., Di Fronso, S., Montesano, C., Di Gruttola, F., . . . Bertollo, M. (2020). The Impact of the COVID-19 Lockdown on Coaches' Perception of Stress and Emotion Regulation Strategies. *Frontiers in Psychology*, 11.
- Stambulova, N. B., Schinke, R. J., Lavallee, D., & Wylleman, P. (2020). The COVID-19 pandemic and Olympic/Paralympic athletes' developmental challenges and possibilities in times of a global crisis-transition. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 1-10.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S., & Ullman, J. B. (2007). *Using multivariate statistics* (Vol. 5): Pearson Boston, MA.
- Tekin, E. (2020). COVID-19 Kaygısının Motivasyon Üzerindeki Etkisi: Z Kuşağı Üzerine Bir Araştırma. *Electronic Turkish Studies*, 15(4).
- Tekkurşun Demir, G., Cicioğlu, H., & İlhan, E. (2020). Sporcuların Yeni Tip Koronavirüse (Covid-19) Yakalanma Kaygısı Ölçeği (SYTKYKÖ): Geçerlik ve güvenirlik çalışması.
- Toresdahl, B. G., & Asif, I. M. (2020). Coronavirus disease 2019 (COVID-19): considerations for the competitive athlete. In: SAGE Publications Sage CA: Los Angeles, CA.
- Türktemiz, H., Bayraktar, I., Çobanoğlu, H. O., & Nalbant, Ö. Spor Salonlarında Egzersiz Yapan Sporcuların Yeni Tip Koronavirüse (COVID-19) Yakalanma Kaygılarının İncelenmesi.

- Vio, R., Zorzi, A., & Corrado, D. (2020). Myocarditis in the athlete: arrhythmogenic substrates, clinical manifestations, management, and eligibility decisions. *Journal of cardiovascular translational research*, 1-12.
- Yıldız, Y. (2020). Examination of the anxiety situations of catching the new type of coronavirus (COVID-19) in elite athletes. *Journal of Human Sciences*, 17(4), 1275-1284.
- Zhang, W.-r., Wang, K., Yin, L., Zhao, W.-f., Xue, Q., Peng, M., . . . Du, J.-l. (2020). Mental health and psychosocial problems of medical health workers during the COVID-19 epidemic in China. *Psychotherapy and psychosomatics*, 89(4), 242-250.